

Čas, čas, čas ... v umění 19. století

Západočeská galerie v Plzni, výstavní síň „13“
23. 2. – 9. 5. 2018

Výstava byla připravena ve spolupráci s **Národní galerií v Praze** na aktuální téma **plzeňského mezioborového symposia k problematice 19. století**, pořádaného každoročně v rámci festivalu **Smetanovské dny**. Tématem letošního 38. ročníku symposia je „Pochopit vteřinu. Čas v kultuře 19. století“.

Výstava představuje několik podstatných kapitol této obsáhlé a zásadní problematiky lidského vnímání a zobrazování, které se právě v 19. století radikálně měnilo. Zatímco na začátku století můžeme hovořit ještě o cyklickém vnímání času, na konci století sledujeme čas v jeho lineárním běhu, v modernistickém vývoji „od začátků ke konci“, k „lepšímu a dokonalejšímu.“ Technické možnosti navíc dokázaly "kolonizovat" noc a proměnit prakticky každou hodinu na dobu příhodnou k práci. Ve výtvarném umění přetrvaly z dřívějších dob náměty typu kalendářů a zobrazení denních a ročních dob, i když se v průběhu století po stylové stránce mění.

„Bez nároku na vyčerpání tématu výstava ukazuje změny zobrazování času ve třech hlavních kapitolách,“ vysvětluje spoluautor výstavy Vít Vlnas. „V první pod názvem **Člověk a čas v referencích, metaforách a alegoriích** sledujeme změny pohledu na alegorie a cyklické vnímání času v monumentálním malířství. Znázorňování plynutí času v rámci denních a ročních cyklů prostřednictvím vyobrazení lidských činností, především zemědělských prací, bylo běžné již v antice. Na tuto tradici navázaly i renesance a baroko a v českém umění ji dovršil Josef Mánes. Novodobý racionalismus a zásadní proměna vnímání času způsobená přechodem "od teologie k technologii" nikdy nevymýtily z umění předkřesťanské personifikace Času, jež se kupodivu dobře snášely s křesťanským pojetím marnosti času pozemského. Zejména neúprosný bůh Chronos odměřující čas smrtelníkům byl oblíbený i u autorů 19. století.“

„Druhá kapitola **Okamžik nebo trvání v zrcadle české krajinomalby** následně reflektuje ztvárnění konkrétního prožívaného okamžiku, jako je například sledování atmosférických změn krajiny, a to zejména na skicách, která mají schopnost vteřinu „zachytit“ a "zastavit". Práce přímo v plenéru dala umělci možnost skicovat atmosférické proměny krajiny. Změny oblačnosti byly studovány také ve vědeckých pojednáních rodící se meteorologie, kde i beztvář oblaka dostávala jasný popis a tvar. Oblaka zároveň svou neustálou proměnlivostí stále podporovala uměleckou imaginaci a stala se součástí symbolicky vnímané krajiny konce století, směřující až k transcendenci, k mystickému pojetí vesmíru, času v jeho nekonečnosti,“ doplňuje druhá z autorů, Eva Bendová.

Výstavu uzavírá kapitola **Proměny v čase: člověk a umění**. Umění 19. století až na výjimky, jakými byly portréty panovníků, zpravidla neuplatňovalo časosběrný princip dokumentace postupného zrání a následné devastace lidského jedince. V této části výstavy je proto cesta člověka časem od kolébky ke hrobu dokumentována prostřednictvím portrétů různých lidí v jednotlivých životních etapách. Tato cesta zároveň postupně prochází také jednotlivými uměleckými styly od klasicismu přes romantismus a realismus až na práh exprese.

Návštěvníci se setkají s díly českých uměleckých autorit, jako jsou **Josef Mánes, Antonín Machek, Josef Bergler, Mikoláš Aleš, Jan Preisler, Karel Purkyně, Luděk Marold, Antonín Chittussi, Jaroslav Špillar, František Kaván, Antonín Slavíček** a také s díly nečekanými, méně známými.

Výstavu autorsky připravili Eva Bendová a Vít Vlnas, kurátorkou za ZČG byla Ivana Jonáková.

Autorem grafického ztvárnění expozice a doprovodné publikace je Martin Pivrnec.

Vystavená díla pocházejí ze sbírek:

Akademie výtvarných umění v Praze / Česká spořitelna, a. s. / Galerie umění Karlovy Vary / Galerie výtvarného umění v Chebu / Galerie moderního umění v Roudnici nad Labem / Galerie výtvarného umění v Ostravě / Krajská galerie výtvarného umění ve Zlíně / Moravská galerie v Brně / Muzeum umění Olomouc / Národní galerie v Praze / Národní muzeum / Národní památkový ústav, státní zámek Libochovice / Národní technické muzeum / Oblastní galerie Liberec / Uměleckoprůmyslové museum v Praze / Východočeská galerie v Pardubicích

K výstavě vydává Západočeská galerie stejnojmennou publikaci.

Výstava vznikla ve spolupráci s Národní galerií v Praze.

DOPROVODNÝ PROGRAM

Komentované prohlídky s autory výstavy Evou Bendovou a Vítem Vlnasem: 22. 3. a 12. 4. 2018 vždy od 17 h.

Komentované prohlídky s lektorkou Ivetou Řežábkovou: 28. 3. a 26. 4. 2018 vždy od 17 hodin.

Přednášky:

4. 4. 2018 Roman Musil: **Jaroslav Špillar, Vodník v zimě, 1899** (z cyklu Jedno dílo / Jeden svět)

2. 5. 2018 Ivana Jonáková: **Mikoláš Aleš, Žalov, 1880** (z cyklu Jedno dílo / Jeden svět)

Přednášky se konají vždy od 17 hodin v přednáškovém sále, Pražská 13, 2. patro.

Otevřeno denně kromě pondělí od 10 do 18 hodin.

Západočeská galerie v Plzni

výstavní síň „13“

Pražská 13, Plzeň

www.zpc-galerie.cz

Kontakt pro média: Eva Reitspiesová, Public Relations ZČG, tel. 731 474 266, reitspiesova@zpc-galerie.cz

Za podporu děkujeme:

